

**СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ЮРИДИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ПО ТРУДОВО И ОСИГУРИТЕЛНО ПРАВО**

Утвърждавам:

**проф. д-р Даниел Вълчев,
декан на
Юридическия факултет**

КОНСПЕКТ ПО ТРУДОВО ПРАВО И ОБЩЕСТВЕНО ОСИГУРЯВАНЕ

за конкурсен изпит за докторанти и асистенти, и кандидатски минимум за докторанти

I. Трудово право

1. Предмет, метод и функции на трудовото право.
2. Източници на трудовото право, понятие, видове, съотношение между видовете.
3. Основни принципи на трудовото право.
4. Трудово правоотношение, понятие, видове.
5. Страни по индивидуалното трудово правоотношение.
6. Основания за възникване на индивидуално трудово правоотношение-понятие, видове, специфики.
7. Индивидуален трудов договор-понятие, сключване, съдържание.
8. Видове индивидуални трудови договори.
9. Изменение на съдържанието и на страните на трудовото правоотношение.
10. Работно време, понятие, разпределение, видове и почивки.
11. Отпуски-понятие и видове.
12. Трудова дисциплина и дисциплинарна отговорност-понятие, основания и съдържание, ред за реализиране.
13. Имуществена отговорност на работника или служителя-понятие, видове, ред за реализиране.
14. Имуществена отговорност на работодателя-понятие, видове, ред за реализиране.
15. Трудово възнаграждение-понятие, елементи, основно и допълнителни трудови възнаграждения.

16. Компенсационни, гаранционни плащания и средства от социално битов характер.
17. Професионална квалификация-понятие, формира за придобиване на професионална квалификация.
18. Безопасни и здравословни условия на труд.
19. Прекратяване на трудовото правоотношение от двете страни.
20. Прекратяване на трудовото правоотношение от страна на служителя-понятие, основания и ред за реализиране.
21. Прекратяване на трудовото правоотношение от работодателя-понятие, основания и ред за реализиране.
22. Правна закрила на служителя при прекратяване на трудовото правоотношение. понятие, видове, ред за реализиране .
23. Колективно трудово правоотношение-понятие и видове.
24. Колективно преговаряне, колективен трудов договор-понятие, сключване и действие.
25. Колективни трудови спорове-понятие, видове, ред за реализиране.
26. Контрол за спазване на правната уредба и отговорност за нарушаване на правната уредба на трудовите отношения.

II. Осигурително право

1. Предмет, източници и принципи на осигурителното право.
2. Осигурени социални рискове.
3. Професионални осигурени социални рискове.
4. Непрофесионални осигурени социални рискове.
5. Осигурителни правоотношения.
6. Осигурени лица.
7. Осигурители.
8. Осигурителен стаж и осигурителни вноски.
9. Краткосрочно обществено осигуряване.
10. Пенсионно осигуряване.
11. Здравно осигуряване.
12. Социално подпомагане.
13. Спорове по общественото осигуряване и социалното подпомагане.
14. Контрол за спазване на законодателството относно общественото осигуряване и социалното подпомагане и отговорност за нарушаване на законодателството относно общественото осигуряване и социалното подпомагане.

Препоръчителна литература

за конкурсен изпит по **Трудово право и обществено осигуряване** за асистенти и докторанти

I. УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА

- Василев, Ат.** Трудово право. БСУ, Бургас, 1997.
- Кацаров, И.** Обществено осигуряване на работниците и служителите. НИ, С., 1957.
- Милованов, Кр.** Трудово право. Част първа. НИИПП "Г. Димитров", С., 1988.
- Милованов, Кр., Н. Йосифов.** Трудово право. Част втора. НИИПП "Г. Димитров", С., 1988.
- Мръчков, В.** Трудово право. X изд. Сиби, С., 2018.
- Мръчков, В.** Осигурително право. VI изд. Сиби, С., 2014.
- Мръчков, В.** Международно трудово право. Сиби, С, 2000.
- Радоилски, Л.** Трудово право на Народна република България. НИ, С., 1957.
- Радоилски, Л.** Трудово право. Историческо развитие. НИ, С., 1957.
- Средкова, Кр.** Трудово право. Обща част., УИ „Св. Климент Охридски“, С. 2011.
- Средкова, Кр.** Трудово право. Специална част. Дял I Индивидуално трудово право. УИ „Св. Климент Охридски“, С. 2011.
- Средкова, Кр.** Осигурително право. V изд. Сиби, С., 2016.
- Янулов, Ил.** Трудово право. С., 1948.

II. КОМЕНТАРИ И СПРАВОЧНИЦИ

- Мръчков, В.** Международните трудови конвенции в България. КНСБ, С., 1992.
- Мръчков, В.** Коментар на Закона за уреждане на колективни трудови спорове. Сиела, С., 1994.
- Мръчков, В., Кр. Средкова, Ат. Василев.** Коментар на Кодекса на труда. XII изд. Сиби, С., 2016.
- Мръчков, В., Ат. Василев, Ил. Шотлеков, Ем. Мингов.** Коментар на Кодекса за задължително обществено осигуряване. Труд и право, С., 2000.
- Средкова, Кр., Н. Гевренова, Ив. Янев.** Безопасни и здравословни условия на труд. II изд. С., Труд и право, 2006.

III. МОНОГРАФИИ

- Василев, Ат.** Имуществена отговорност на работника. ДРНЗ "Г. Кирков", С., 1988.
- Василев, Ат.** Осъществяване на ограничената имуществена отговорност на работника. БАН, С., 1990.
- Василев, Ат.** Обезщетения по трудовото правоотношение. Сиби, С., 1997.
- Василев, Ат.** Имуществена отговорност на работодателя за вреди от трудова злополука и професионално заболяване. Интерюс, С., 1997.
- Гевренова, Н.** Правилникът за вътрешния трудов ред, Сиби, С., 2007г.
- Гевренова, Н.** Специална закрила на работниците и служителите с намалена работоспособност, Сиби, С., 2013г.
- Генова, Я.** Предприятието ползвател в индивидуалното трудово правоотношение, УИ „Паисий Хилендарски“, П.2015г.

- Койчева, Р.** Социално осигуряване на майчинството, С. 2012г.
- Милованов, Кр.** Дисциплинарно уволнение. НИ, С., 1967.
- Милованов, Кр.** Преместване на работниците и служителите на друга работа. БАН, С., 1972.
- Милованов, Кр.** Трудовата дисциплина като задължение по трудовото правоотношение. БАН, С., 1985.
- Милованов, Кр.** Трудов договор – сключване, действие, прекратяване. Труд и право, С., 2016.
- Мингов, Ем.** Обезщетения при временна неработоспособност. Сиби, С., 2002.
- Мингов, Ем.** Прекратяване на трудовия договор на общи основания. С., Сиби, 2005.
- Мръчков, В.** Уволнение по безвиновни основания. НИ, С., 1964.
- Мръчков, В.** Правни въпроси на трудовите норми. НИ, С., 1967.
- Мръчков, В.** Правна защита срещу неправилно уволнение. БАН, С., 1971.
- Мръчков, В.** Контрол за спазване на трудовото законодателство и отговорност за неговото нарушаване. БАН, С., 1984.
- Мръчков, В.** Колективни трудови спорове и право на стачка. УИ “Св. Кл. Охридски”, С., 1992.
- Мръчков, В.,** Договорът в трудовото прав, Сиби, С. 2010.
- Мръчков, В.** Субективно право и субективни трудови права. Сиби, С. 2017.
- Ошанов, Р.** Правна закрила на труда в България. С., 1942.
- Ошанов, Р.** Колективният трудов договор като правен институт. С., 1943.
- Попова, Цвета.** Осигурителен стаж. Сиби, С. 2019г.
- Радоилски, Л.** Трудово възнаграждение. БАН, С., 1948.
- Средкова, Кр.** Извънреден труд. НИ, С., 1989.
- Средкова, Кр.** Правен режим на работното време. УИ “Св. Кл. Охридски”, С., 1993.
- Топалов, М.** Работодателят като страна по индивидуалното трудово правоотношение. Сиби, С., 1997.
- Филипова, Т.** Дисциплинарно уволнение, УИ „Паисий Хилендарски“, П. 2015.
- Христова, Ел.** Колективният трудов договор в България. НИ, С., 1961.
- Янулов, Ил.** Общественото осигуряване при капитализма и социализма. БАН, С., 1964.

IV. СТУДИИ И СТАТИИ

- Ангушева, В.** Предизвестие. – В: Лекции за следдипломна специализация за юристи от системата на народните съвети. Софийски университет. Юридически факултет. Т. 26. С., 1985.
- Василев, Ат.** За правната същност на имуществената отговорност на страните по трудовото правоотношение. – В: Закон, 1993, № 2.
- Василев, Ат.** Трудов договор за ученичество. – В: Юридически сборник на БСУ. Т. 2. Бургас, 1994.
- Векова, Л.** Осигуряването при инвалидност в страните-членки на Съвета на Европа. – В: Проблеми на труда, 1994, № 2.
- Векова, Л.** Осигуряване при безработица в страните от Европейския съюз. – В: Проблеми на труда, 1994, № 4.
- Гевренова, Н.** Критерии за изследване на недържавните източници на трудовото право. – В: Съвременно право, 1997, № 4.

- Гевренова, Н.** Държавна санкция на недържавните източници на трудовото право. – В: Юридически свят, 2000, № 2.
- Гевренова, Н.** Видове правни норми в колективния трудов договор като недържавен източник на трудовото право. – В: Юбилеен сборник в памет на проф. Витали Таджер. 2003г.
- Гевренова, Н.** Правна характеристика на нормотворческата власт на работодателя. – В: Актуални проблеми на трудовото и осигурителното право. Т. I., 2004г.
- Гевренова, Н.** Момент на реализиране на предварителната закрила. – В: Актуални проблеми на трудовото право. Т. IV. 2010г.
- Гевренова, Н.** Въпроси на правната уредба на основанията за уволнение, при които се осъществява предварителна закрила. – В: Актуални проблеми на трудовото и осигурителното право. Т. V., 2011г.
- Гевренова, Н.** По някои въпроси за определените срокове на индивидуалните трудови правоотношения. В:.- Юбилеен сборник, посветен на 80-годишнината на проф. д.ю.н. Васил Мръчков. С., Труд и право, 2014.
- Гевренова, Н.** Допълнителни трудови възнаграждения с постоянен характер-понятие, видове, значение. В: Право и бизнес-усъвършенстване на нормативната уредба, С. ИК-УНСС, 2017.
- Гевренова, Н.** Трудовото възнаграждение - регулиране, интереси и реалности-Част първа. – В: Правен преглед, № 2, 2017
- Гевренова, Н.** Допълнителното трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит - регулиране, интереси и реалности-Част втора.- В: Правен преглед, № 7-8, 2017.
- Мингов, Ем.** Професионална квалификация на работниците. – Във: *Въпроси на новия Кодекс на труда. Под ред. на В. Мръчков.* ДРН “Т. Кирков”, С., 1986.
- Мингов, Ем.** Особеното в общите основания за прекратяване на трудовия договор. – В: Закон, 1993, № 2.
- Мингов, Ем.** Още за характера на правоотношенията в съдебната власт В:.- Юбилеен сборник, посветен на 80-годишнината на проф. д.ю.н. Васил Мръчков. С., Труд и право, 2014.
- Мръчков, В.** Прекратяване на срочните трудови договори. – В: Социалистическо право, 1962, № 3.
- Мръчков, В.** Срочни трудови договори (понятие, сключване и действие). – В: Известия на Института за правни науки. БАН. Т. 16. С., 1964.
- Мръчков, В.** Временно отстраняване от работа. – В: Държава и право, 1988, № 12.
- Мръчков, В.** Съотношението между Кодекса на труда и Закона за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани. – В: Държава и право, 1990, № 1.
- Мръчков, В.** Отказ на работника да изпълни възложената работа. – В: Правна мисъл, 1992, № 3.
- Мръчков, В.** Действие на колективния трудов договор спрямо работниците и служителите. – В: Съвременно право, 1993, № 4.
- Мръчков, В.** Индивидуално и колективно трудово право. – В: Съвременно право, 1994, № 3.
- Мръчков, В.** Критичен преглед на практиката на Върховния касационен съд по трудови спорове. В: Юридически свят, 1999, № 1; 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, № 2.
- Средкова, Кр.** Условия и ред за упражняване на правото на стачка. -- В: Съвременно право, 1991, № 3.
- Средкова, Кр.** Трудово правоотношение за вътрешно заместване. – В: Практическо право, 1994, № 1.

- Средкова, Кр.** Изчисляване на работното време. – В: Търговско право, 1997, № 4.
- Средкова, Кр.** Право на сдружаване на работодателите. – В: Съвременно право, 1997, № 6.
- Средкова, Кр.** Координацията на българското осигурително право с международните и европейските стандарти. – В: Съвременно право, 1999, № 6.
- Средкова, Кр.** Принципът на недопустимост на дискриминацията по етнически или расов признак според Директива 2000/43/ЕС от 29 юни 2000 г. – В: Юридически свят, 2001, № 1.
- Средкова, Кр.** Удължаване на работното време. – В: Съвременно право, 2001, № 3.
- Средкова, Кр.** Експертизата на работоспособността в практиката на ВАС през 2002 г. – В: Съвременно право, 2003, № 4.
- Средкова, Кр.** Правото на здравословни и безопасни условия на труд. – Юбилеен сборник в памет на професор Витали Таджер. С.: Сиби, 2003.
- Средкова, Кр.** Уреждане на колективни трудови спорове чрез арбитраж. – В: Юридически свят, 2004, № 1.
- Средкова, Кр.** Критичен преглед на практиката на Върховния административен съд по задължителното обществено осигуряване. – Юридически свят, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006.
- Сталев, Ж.** Трудов договор за изпитване. Известия на Главната дирекция по труда, С., 1947.
- Христов, В.** Правна уредба на давностните срокове в КТ. – В: Бюлетин на СЮБ, 1988, № 3.
- Шотлеков, Ил.** Момент на възникване на трудовото правоотношение от конкурс. – В: *Кодексът на труда в действие. Под ред. на В. Мръчков*, Профиздат, С., 1987.

Катедра по трудово и осигурително право

2019 г.